

MH4U

08.04.20

Повідомлення

08.04.20 Європейським офісом ВООЗ була проведена онлайн зустріч на тему «Основні послуги з охорони психічного здоров'я під час спалаху COVID-19 та реагування на виклики: уроки, отримані в Італії та Іспанії».

В зустрічі взяли участь біля 170 представників сфери охорони психічного здоров'я різних країн світу.

В цьому повідомленні надаємо ключові посилання з презентацій спеціалістів з Італії та Іспанії щодо ситуації в психіатричній сфері в часі пандемії, досвід та вивчені уроки.

Підготовлено україно-швейцарським проектом «Психічне здоров'я для України»

Implemented by
GFA Consulting Group GmbH
Implemental Worldwide C.I.C.
University Hospital of Psychiatry
Zurich
Ukrainian Catholic University

Supported by
 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

MH4U

08.04.20

Італія

Dr Antonio Lora & Dr Antonella Costantino

Відділення психічного здоров'я та залежностей, Lecco, Lombardy

КРИТИЧНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ СЛУЖБ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я (ДІТИ, ПІДЛІТКИ ТА ДОРОСЛІ)

- Профілактика (превенція) COVID-19 серед пацієнтів та членів їх сімей – найголовніше завдання (хвороба, госпіталізація чи смерть пацієнта, або опікуна, надзвичайно сильно впливає на, і без цього, хиткий баланс);
- Профілактика (превенція) COVID-19 серед персоналу – також одне з найголовніших завдань (належний стан здоров'я персоналу – це найважливіша складова надання допомоги під час карантину);
- Працівники не володіють достатньою компетенцією для правильного використання ЗІЗ (засобів індивідуального захисту) та заходів щодо профілактики інфекцій;
- Досягнення балансу між безпекою фахівців сфери психічного здоров'я (ПЗ) та наданням психіатричної та психосоціальної підтримки пацієнтам і опікунам на всіх рівнях;
- Забезпечення рівного доступу до лікування COVID в пацієнтів з важкими психічними захворюваннями: пацієнтів, у яких немає гострих психіатричних симптомів – але в яких є помірні чи важкі симптоми COVID – потрібно переводити до відділень, де займаються лікуванням COVID, так само як пацієнтів, в яких немає психіатричних діагнозів.

ПОСЛУГИ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДЛЯ ДОРОСЛИХ: ЦЕНТРИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я В ГРОМАДІ ТА ЦЕНТРИ ДЕННОГО ПЕРЕБУВАННЯ

- Центри ПЗ в громаді та центри денного перебування повинні продовжувати працювати тільки з невідкладними випадками та з пацієнтами з важкими психічними розладами, яким необхідна термінова клінічна/психосоціальна підтримка;
- Використовувати телефонні та Skype-дзвінки для забезпечення безперервності допомоги та моніторингу не тільки здоров'я та

Implemented by
GFA Consulting Group GmbH
Implemental Worldwide C.I.C.
University Hospital of Psychiatry
Zurich
Ukrainian Catholic University

Supported by
 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

MH4U

08.04.20

психічного стану пацієнтів, але також сімейних стосунків під час періоду ізоляції;

- **Перевіряти** пацієнтів **на симптоми COVID** перед особистим контактом та візитом додому.

ПОСЛУГИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ: СТАЦІОНАРНІ ВІДДІЛЕННЯ

- **В психіатричних відділеннях в лікарнях загального профілю:** приймати тільки пацієнтів з гострими психіатричними симптомами та тих, кому необхідне примусове лікування;
- **В закладах постійного проживання:** за можливості, порадившись з пацієнтами та їх сім'ями, потрібно тимчасово виписати частину пацієнтів для того, щоб зменшити надмірне скупчення людей і не приймати нових пацієнтів;
- Суворий нагляд за станом здоров'я пацієнтів (перевіряти чи є підвищена температура чи інші симптоми COVID) та працівників; перевірка завжди здійснюється в хірургічних масках;
- Підготувати одномісні палати для ізоляції пацієнтів з асимптоматичним COVID+ та пацієнтів з легкими симптомами; фахівці психічного здоров'я, що займаються лікуванням, мають використовувати такі ж захисні засоби, як і ті, хто працюють у відділеннях, де лікують COVID;
- **Перевести пацієнтів з важкими симптомами COVID у відділення, де займаються лікуванням COVID,** забезпечивши психіатричну підтримку у відділеннях, де лікують COVID;
- Жодних відвідувачів... але необхідно використовувати телефонні/Skype дзвінки родині і забезпечувати пацієнтів інформацією.

НЕЙРОПСИХІАТРИЧНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ: ПОСЛУГИ В ГРОМАДІ ТА ЦЕНТРИ ДЕННОГО ПЕРЕБУВАННЯ

- Якомога швидше перейти до здійснення всіх заходів за допомогою засобів телемедицини та втручань за участі доглядальників, за винятком невідкладних станів;
- Бути проактивними в здійсненні втручань (активно дзвонити всім сім'ям та повідомляти їх про зміст плану та його часові рамки);

Implemented by
GFA Consulting Group GmbH
Implemental Worldwide C.I.C.
University Hospital of Psychiatry
Zurich
Ukrainian Catholic University

Supported by
 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

MH4U

08.04.20

- За можливості, потрібно повторно зв'язатися з тими сім'ями, які не беруть активної участі в лікуванні, для того, щоб перевірити яка у них ситуація та запропонувати спілкування і підтримку;
- Втручання мають включати стратегії зменшення стресу для сімей та розповсюдження матеріалів про підтримку;
- Психоосвіта пацієнтів та сімей з питань COVID-19, щодо заходів профілактики, використання ЗІЗ, щодо реорганізації заходів – це дуже важливі компоненти втручань.

НЕЙРОПСИХІАТРИЧНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ: ДОПОМОГА В ГРОМАДІ ТА ЦЕНТРИ ДЕННОГО ПЕРЕБУВАННЯ

- Потрібно з'ясувати, яка ситуація в сім'ї, та правильно визначити новий план (яка ситуація вдома, чи живуть вдома інші люди, кількість електронних приладів та людей, котрі ними користуються, зміни в роботі батьків, економічні аспекти, соціальні зв'язки, рівень ризику зараження COVID, вплив COVID на сім'ю та друзів, тощо);
- Персонал повинен навчитися розпитувати про нову інформацію новими способами;
- Збільшити частоту та зменшити тривалість втручань з використанням засобів телемедицини, особливо в перші дні/тижні, аби скоригувати втручання;
- Надавати чіткі вказівки щодо того, як зв'язатися з персоналом в разі необхідності та що робити в надзвичайних ситуаціях (*розповсюдити план дій в кризових ситуаціях*);
- Потрібно заздалегідь розробити плани інтеграції для дітей, які можуть залишитися без доглядальників.

НЕЙРОПСИХІАТРИЧНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ: НЕВІДКЛАДНІ СИТУАЦІЇ ТА ДОПОМОГА В ЛІКАРНІ

- Потрібно завжди оцінювати рівень ризику зараження COVID для пацієнтів та **членів їх сімей**;

MH4U

- Пам'ятайте, що в дітей та підлітків перебіг цього захворювання часто асимптоматичний;
- Надавайте інформацію, перенесіть огляди, не змушуйте пацієнтів куди-небудь ходити: потрібно створити мережу з існуючих закладів для того, щоб забезпечити неврологічну та психіатричну допомогу в умовах COVID-19

НЕЙРОПСИХІАТРИЧНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ: ЗАКЛАДИ ТРИВАЛОГО ПЕРЕБУВАННЯ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ

- Потрібно продовжувати здійснювати та планувати терапевтичні заходи, навіть якщо групи зменшуються чи обмежуються;
- Користувачі послуг повинні брати участь в організації заходів;
- Відвідування треба припинити, але потрібно організувати можливість часто здійснювати телефонні/Skype дзвінки рідним;
- Якщо користувач послуг виявляє симптоми, то діагностичне тестування на COVID-19 є **ОБОВ'ЯЗКОВИМ** для того, щоб захистити інших членів громади;
- Потрібно заздалегідь поінформувати пацієнтів про можливу ізоляцію та її правила.

ВИВЧЕНІ УРОКИ

- **Комунікація** з усіма членами персоналу має бути чіткою і частою;
- Потрібно активно дотримуватися **правильного використання ЗІЗ** та стратегій профілактики (нестача ЗІЗ та брак підготовки з питань інфекційних захворювань спричинили розповсюдження інфекції серед працівників на початку епідемії);
- Потрібно розробити **плани дій в надзвичайних ситуаціях**, в яких буде чітко визначено пріоритети та обов'язки, для того, щоб забезпечити здійснення швидких заходів для пом'якшення наслідків у разі, якщо з якихось причин відбудеться зменшення кількості персоналу;
- **Робочі групи** мають бути малими та гнучкими;

MH4U

- Переводити зустрічі у форматі **відеоконференцій**, зробити їх коротшими/частішими;
- **Збільшення обміну інформацією з іншими службами охорони психічного здоров'я та дитячими та підлітковими нейропсихіатричними службами** допоможе ділитися стратегіями та підтримувати пацієнтів, за необхідності;
- Модель «**смайт воркінг**»¹ - це добрий варіант, що акцентує увагу на працівниках, які мають високий ризик розвитку серйозних наслідків COVID-19;
- Служби ПЗ повинні забезпечувати **психосоціальну підтримку медичним працівникам, які працюють у відділеннях, де лікують COVID**, а також **пацієнтам, хворим на COVID**, та **їх сім'ям** (особливо тим, які в жалобі), адже вони знаходяться у зоні високого ризику розвитку ПТСР.
- Очевидно, що пацієнти, яким надають підтримку за допомогою засобів телемедицини, уникають кризових станів;
- Під час наростання епідемії COVID кількість пацієнтів, яким надавалися послуги зменшилася (через страх заразитися та активні заходи по обмеженню контактів, запроваджені службами), але...
- ... прогноз на наступні місяці - **різке зростання психічних розладів** у зв'язку з наслідками для психічного здоров'я, які спричинить епідемія.

¹ Smart working - модель роботи, яка використовує нові технології та розвиток існуючих технологій для підвищення як продуктивності, так і задоволення від роботи

MH4U

08.04.20

Іспанія

«Надання основних послуг у сфері психічного здоров'я та реагування під час спалаху COVID-19: уроки вивчені в Іспанії»

Dr. JL Ayuso-Mateos

Завідувач кафедри психіатрії Університету Мадрид,

Університетська лікарня де ла Принцеса

Директор Центру співробітництва B003 у сфері дослідження послуг психічного здоров'я та навчання

КРИТИЧНІ ВИКЛИКИ, З ЯКИМИ ЗІСТКНУЛИСЯ СЛУЖБИ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ВНАСЛІДОК СПАЛАХУ

- Закриття лікарень загального профілю -> альтернатива стаціонарній допомозі;
- Обмеження доступу;
- Вплив обмеження свободи пересування на пацієнтів у сфері психічного здоров'я;
-
- Забезпечення безперервності допомоги;
- Ведення важких пацієнтів зі складними нейропсихіатричними синдромами, які отримують лікування препаратами, серед яких важливе місце посідає взаємодія з психотропними препаратами;
- Зменшення кількості працівників сфери психічного здоров'я в зв'язку з інфікуванням та примусовим переведенням;
- Психологічний вплив на працівників.

ОСНОВНІ ЗАХОДИ, ЯКИХ БУЛО ВЖИТО

- Демонстрація важливості працівників сфери психічного здоров'я
- Захист працівників (навчання, матеріальне забезпечення)
- Підсилення консультацій психіатричної служби соматичних лікарень (liaison psychiatry)
- Підсилення та розширення охоплення невідкладною психіатричною допомогою

Implemented by
GFA Consulting Group GmbH
Implemental Worldwide C.I.C.
University Hospital of Psychiatry
Zurich
Ukrainian Catholic University

Supported by
 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

MH4U

- Програми психологічної підтримки
- Перехід до моделі надання допомоги, коли центри допомоги та фахівці у сфері ПЗ використовують засоби телемедицини
- Попереднє виявлення та проактивне відслідковування вразливих пацієнтів
- Забезпечення віддаленого доступу до електронних медичних карт
- Обстеження вдома/відвідування/втручання – в разі необхідності
- Видача рецептів за допомогою електронних медичних карт
- Програми для підтримки персоналу сфери психічного здоров'я

ВИВЧЕНІ УРОКИ

1. Підготовка працівників сфери ПЗ до роботи з інфекційними захворюваннями.
2. Централізована система прийняття рішень та розподілу ресурсів.
3. Захист пацієнтів та працівників – це пріоритет.
4. Короткострокове планування, з урахуванням середньострокової перспективи.
5. Термінова необхідність розширити масштаби використання телемедицини в процесі надання допомоги у сфері охорони психічного здоров'я.